

Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново

Университет по библиотекознание и
информационни технологии

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
Катедра „Журналистика и връзки с обществеността“

БИБЛИОТЕКИ ЧЕТЕНЕ КОМУНИКАЦИИ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ ОТ
ДВАДЕСЕТ И ТРЕТАТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

на тема

*Информационното осигуряване
пред предизвикателствата
на изкуствения интелект*

14–15 ноември 2024 г.

Народна библиотека „П. Р. Славейков“
Велико Търново, 2025

*Изданието се осъществява с финансовата подкрепа
на Издателство „Просвета – София” АД*

*Авторите на докладите носят пълна отговорност за
съдържанието, оригиналността, изказаните становища и
цитираните източници и литература.*

- © Доц. д-р Калина Иванова, съставител, 2025
- © Д-р Иван Александров, съставител, 2025
- © Калоян Здравков, графичен дизайн, технически редактор, 2025
- © Авторски колектив, 2025
- © Народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново, 2025

ISSN: 1313-8138 (print)

ISSN: 2683-0981 (online)

Предговор

„Информационното осигуряване пред предизвикателствата на изкуствения интелект“ бе темата на XXIII национална научна конференция с международно участие „Библиотеки – четене – комуникации“, която се проведе на 14 и 15 ноември 2024 г. в гр. Велико Търново. Традиционно домакин на форума беше Регионална библиотека „Петко Р. Славейков“, а откриването се състоя в Голямата зала на Община Велико Търново, с участието на представители на държавни и общински институции, висши училища, библиотеки, културни организации и фирми от библиотечно-информационния сектор.

Темата на конференцията отразява едно от най-актуалните и динамично развиващи се направления в съвременния свят – навлизането на изкуствения интелект в процесите на създаване, съхраняване, достъп и разпространение на знание. Във време, когато библиотеките и културните институции са изправени пред необходимостта да преосмислят своята роля в обществото на информацията, именно въпросите за информационното осигуряване, критичното мислене, етичните норми и технологичните трансформации се превръщат в централни теми на професионалния и научния дебат.

В рамките на двата конференционни дни бяха представени над двадесет доклада от участници от България, Турция, Сърбия, Португалия, Полша и Германия. Форумът обедини специалисти от различни области – библиотекари, университетски преподаватели, изследователи, експерти по дигитализация и представители на културни институции, които споделиха своя опит и визия за бъдещето на библиотеките в контекста на технологичните промени.

Пленарен доклад изнесе проф. дпн Александра Куманова (УниБИТ, София), която очерта концептуалната рамка на темата чрез представяне на когнитивна платформа за информационно обезпечаване на знаниевото общество – модел, в който библиотеките се разглеждат като авангардни структури в изграждането на интелигентна информационна екосистема.

Сред чуждестранните участници особено впечатление направиха представителите на Университета Бартин (Турция) – доц. д-р Ахмет Алтай и доц. д-р Лале Ождемир Шахин, които разгледаха въпросите за етиката, рисковете и възможностите, произтичащи от навлизането на изкуствения интелект в библиотечното дело. Високо бяха оценени и презентацията на д-р Андреа де Поло Сайбанти (Zeuschel GmbH, Германия), представяща визията на водещата европейска компания за промяната на дигитализационните процеси чрез интегриране на ИИ решения, както и темата на Снежана Ненензич (директор на Народната библиотека в гр. Крушевац, Сърбия) за различните директни приложения на ИИ в дейността на библиотеките.

От българска страна бяха представени редица тематични доклади, които разкриха разнообразието на подходите и практиките в страната. Сред тях се откриха трудовете на проф. дфн Иванка Янкова и нейният екип за ролята на ИИ в трансформацията на приобщаващото образование, на доц. д-р Любомира Парижкова и проф. дн Тая Тодорова за критичното мислене и предизвикателствата на ИИ, както и на гл. ас. д-р инж. Искра Цветанска за ролята на изкуствения интелект в съхраняването и възстановяването на писмени артефакти. Интерес предизвика и практическото представяне на фирма „Фокус Пойнт“ ЕООД, която демонстрира възможностите на платформата Omeka S и други технологични решения за автоматизация на библиотечните услуги.

Във втората сесия бяха разгледани теми, свързани с комуникацията, образованието и културните политики в условията на дигитална трансформация. Изказванията на д-р Серхио Горжао и Тереза Амарал (Национален дворец Мафра, Португалия), както и на Йоана Чапска (Регионална библиотека „Йероним Лопачински“, Полша), поставиха акцент върху международния обмен на опит и социалното измерение на библиотечните инициативи.

Вторият ден на конференцията бе посветен на иновативни подходи в образованието и културното наследство. Инж. Николай Господинов от РБ „Любен Каравелов“ – Русе, предложи модел на машинно обучение за персонализиране на читателското преживяване. Темите в областта на интелигентните градове, както и исто-

рико-културните изследвания, представени от проф. Димитър Кенанов, доц. д-р Александър Ковачев, Николай Поппетров и Дария Първанова придадоха на форума цялостен и многопластов облик.

Комплимент към участниците и гостите на конференцията беше художественият акцент – концерт на триото Silvan Stâncel от Румъния, който съчета поезията на Матей Вишниец с изтънчена музикална интерпретация, превръщайки научния форум в истински празник на словото, културата и изкуството.

Съорганизатори и дългогодишни партньори на конференцията отново бяха Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“ и Университетът по библиотекознание и информационни технологии – София, с подкрепата на Министерството на културата и Община Велико Търново.

XXIII-то издание на националната научна конференция „Библиотеки – четене – комуникации“ потвърди своето място като традиционен форум за научен и професионален обмен, който обединява различни поколения изследователи и практики в общото усилие да се търси баланс между човека, знанието и технологиите.

По традиция докладите от конференцията могат да се ползват и онлайн чрез електронния формат на сборника ISSN: 2683-0981 (online) на сайта на библиотеката в раздел Конференции, достъпен от URL:

<https://libraryvt.com/bg/nauchna-konferentsia-biblioteka-velikotarnovo/2024-naucna-konferencia>

От съставителите

*Nikola Nachov – Additions and corrections to „Bulgarian Book Writing
for a Hundred Years” by Academician Alexander Teodorov–Balan*

**Никола Начов – Добавки и оправки
към „Български книгопис за сто години“
от академик Александър Теодоров–Балан**

*Доц. д-р Александър Ковачев
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“*

**Nikola Nachov – Additions and corrections
to “Bulgarian Book Writing for a Hundred Years”
by Academician Alexander Teodorov–Balan**

*Assoc. Prof. Dr. Alexander Kovachev
University of VelikoTarnovo “St. Cyril and St. Methodius”*

***Abstract:** I am following the in-depth research of Nikola Nachov, on the history and theory of Bulgarian literature, from the beginning of the 19th and in the first decade of the 20th century. I pay concrete attention to “additions and corrections” to the work of academician Alexander Teodorov–Balan “Bulgarian Book writing for a Hundred Years”; of the works included in it and the contributions of the Kalofer teacher who deserved their competence.*

***Keywords:** 1 Bulgarian bibliography – history; 2 Nikola Nachov, Alexander Teodorov–Balan; 3 The balance of “additions and corrections” in “Bulgarian Book writing for a Hundred Years”*

***Резюме:** Проследявам задълбочените изследвания на Никола Начов, върху историята и теорията на българската книжнина, от началото на 19-ти и през първото десетилетие на 20-ти век. Конкретно внимание обръщам на „добавки и оправки“ към трудът на академик Александър Теодоров–Балан „Български книгопис за сто години“; на включените в него произведения и заслужили своята компетентност приноси на Калюферския учител.*

***Ключови думи:** 1 Българска библиография – история; 2 Никола Начов, Александър Теодоров–Балан; 3 Равносметката от „добавки и оправки“ в „Български книгопис за сто години“*

Наред с изявите в областта на специалната библиография¹ у нас, Никола Начов работи с много усилия, твърде упорито при изучаване историята на българската книга за продължителен пе-

¹ НАЧОВ, Никола. Библиографически преглед на нашата математическа литература от самото и начало до края на 1886 г. / Състав. Никола Начов ; Ред. В. Йорданов. – Шумен : печ. Сп. Попов, 1889. – 17 с.

Също и в: *Искра* (Шумен), II, 1889, № 1, с. 52–57 ; № 3, с. 184–189 ; № 4, с. 248–252.

риод от време (над сто години). Започва от Възраждането (1806 г., когато излиза първата българска старопечатна книга „Неделник“ от Софроний Врачански², до Освобождението на страната 1878 г.) и през първите двадесет години на 20-ти век. Доказателство за този неоспорим факт, са няколко негови труда, които определено си заслужава да цитирам: „Към историята на новобългарската библиография“³, от 1905 г., в скромен обем 22 страници; „Новобългарската книга и печатното дело у нас от 1806 до 1877 год.“⁴ от 1921 г. в значителните 132 страници, както и три статии по повод на „добавки и оправки“ към „Български книгопис за сто години“ от академик Александър Теодоров-Балан⁵, публикувани съответно през годините: 1911 г.⁶, 1914 г.⁷, 1925 г.⁸.

- ² СОФРОНИЙ ВРАЧАНСКИ. Кириакодромион. Сиреч Неделник : Поучение на всех неделях в православних церквах прочитаемая евангелиях във всего лета с толкованием и с нравоучение и на великих господских праздниех и на святых празнуемых сказание душеполезная / Преписаний от словес[н]скаго и от греческаго глубочайшаго языка на болгарский простий язык от смиреннаго Врачанскаго епископа Софрония к разумению простому народу позволением Доситея митрополита Угравлахийского, помощию же епископов и благостевих христиан ныне издаде ся в типографии у римнической епископлии при епископе Нектарий, в лето [1806]. – Римник : В типографии у Римнической епископии при епископе Нектарий; напечата ся и правописа ся от Димитрия Михайло Попович и от Георгия син его ти[па] рим, 1806. – 264 с. [2] л. : с ил.
- ³ НАЧОВ, Никола. Към историята на новобългарската библиография / Никола Начов. – Санкт Петербург : Тип. имп. акад. наук, 1905. – 22 с.
Отпеч. от: *Сборник в чест В. И. Лиманского*, 1905, с. 72–93.
- ⁴ НАЧОВ, Никола. Новобългарската книга и печатното дело у нас от 1806 до 1877 год. / Никола Начов. – София : Придв. печ., 1921. – 132 с.
Също и в: *Сб. на БАН. Кн. XV. Клон историко-филологичен и философско-обществен*, 10. – София, 1921, с. 1–132.
За печатница „Знаме“ на Хр. Ботев.
- ⁵ ТЕОДОРОВ-БАЛАН, Александър. Български книгопис за сто години 1806–1905 : Материали / Събра и нареди Александър Теодоров-Балан. – София : Бълг. книж. д-во от фонд Напредък Държ. печ., 1909. – 1667 с.
- ⁶ НАЧОВ, Никола. Добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“ / Съобщава Никола Начов. – София : Държ. печ., 1911. – 54 с.
Също и в: *Сб. за нар. умотв., наука и книж. Кн. 26. Дял I. Историко-филологичен и фолклорен*, 1910–1911. – София, 1912., с. 1–54.
- ⁷ НАЧОВ, Никола. Други добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“ / Съобщава Никола Начов. – София : Държ. печ., 1914. – 50 с.
Също и в: *Сб. на БАН. Кн. III. Клон Историко-филологичен и философско-обществен*. – София, 1914, с. 1–50.
- ⁸ НАЧОВ, Никола. Трети добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“ / Съобщава Никола Начов. – София : Придвор. печ., 1925. – 70 с.

Първата от тях започва с кратък предговор (4 страници), в които авторът разяснява мотивите на Балан за издирване и събиране на книжовния материал, възлизащ на около 15000 заглавия, което за немалък период от 100 г., възлиза на по 150 книжни единици на година. Но не всички от тях са важни и заслужават внимание. Като основен недостатък Начов посочва липсата на определени таблици, от друг капитален библиографски указател на Балан – „Български книгопис дял I“⁹, както и на азбучен показалец на имената на всички автори, преводачи и издатели.

„Нека се надяваме, че и тая празнота ще се попълни“, допълва Начов¹⁰. Според него, някои автори се изхитряват и представят второ или трето издания като първо и най-вече като нова книга, от където ясно личи, че се нарушава броят на издадените произведения.

„Не ще и дума, че в книгописа има доста празноти и грешки, та ще трябва още да се поработи за неговото попълване и окончателно уреждане – думата ми е пак за разните многобройни и дребни учебници“¹¹.

В хронологичен ред от годината на публикуване, проследявам всеки един дял от „добавки и оправки“ на Калоферския учител, като обръщам по-сериозно внимание на съдържащите се в тях библиографски сведения, предвид на действащата в момента нормативна уредба по тези въпроси.

Дял първи от „Добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“ (1911 г.), е озаглавен „I. Нови книги“. Съдържа 127 на брой заглавия.

В какво се състоят библиографските данни в конкретния случай? Библиографските записи са изпълнени с т.нар. „висяща

Също и в: *Сб.* на БАН. Кн. XVII. Клон Историко-филологичен и философско-обществен. – София, 1925, с. 1–70.

⁹ ТЕОДОРОВ–БАЛАН, Александър. Български книгопис : Дял I. От времето на първата навобълг. печ. кн. до последната Руско-турска война (1641–1877) / Състав. Александър Теодоров–Балан. – [София]. (предг. 1893). – 177 с.

¹⁰ НАЧОВ, Никола. Добавки и оправки към „Български книгопис за сто години 1806–1905“ / Съобщава Никола Начов. // *Сб.* за нар. умотв., наука и книж. Кн. 26. Дял I. Историко-филологичен и фолклорен, 1910–1911. – София, 1912., с. 4.

¹¹ Пак там, с. 4.

редна дума“, с главни букви, което означава, че тя е изнесена на самостоятелен ред, в началото на описанието, с отстъп след последователната номерация, която присъства с цел изработване на спомагателни показалци. Тя е в прав хронологичен ред от едно до безкрайност. Прави впечатление, че заглавията на произведенията са в разредка, каквато е прието да присъства в азбучните каталози на библиотеките, тъй като служи за изработване на препратка от заглавието към автора. В конкретния случай такава не се налага. Например:

3. БЛЪСКОВ, Илия Рашков

Книжки за прочитане на всекиго Издава Илия Блъсков. [Съдържание]. Русчук в печатницата на Р. И. Блъсков. 1879. 4°. 17–32 стр. Ц. 60 пари.

Книжка втора. (с. 7 от добавките и оправките на Начов.)

Относно употребата на разделителни знаци в описанията:

Присъства запетая след фамилното име на автора в инверсия, когато е в редна дума. Пред място на издаване знакът е точка, а не точка-тире; преди издателството или печатницата също е точка, а не двоеточие както се изисква от стандарта днес. Преди годината на издаване отново предхожда точка, а не запетая; същото се отнася и за отбелязване на страниците. Налице са сведения за формат на книгата в градуси; следват страниците – на коя точно се намира търсения източник или „от – до“; евентуално съпроводителен материал като таблици, чертежи и накрая е посочена цена.

На втори ред, под редната дума е отбелязано поредност на изданието, например: – 2. издание. 1894.

Дял „II Пълни и точни заглавия“ – съдържа описанията на 131 на брой произведения от „Български книгопис...“ на Балан, отбелязани с последователна номерация от цифри, посочени по начин, какъвто присъстват в книгописа.

По отношение на библиографските записи, оформление на редна дума, заглавие, разделителни знаци и друга характерна информация, не се различават като количество и качество на информацията от дял „I. Нови книги“.

*Nikola Nachov – Additions and corrections to „Bulgarian Book Writing
for a Hundred Years“ by Academician Alexander Teodorov–Balan*

Дял трети е с най-голям обем и наименование: „III Други къси поправки и допълнения“ – 1042 на брой заглавия, според моите изчисления.

След тях в отделен дял без съответната номерация е „Други добавки и оправки. Нови книги“, където са три произведения, цитирам: „Българите. От един дипломат“, „Добродушния Васил и неговото куче“ и „№ 7 Надгробна реч“.

Последен дял тук е „Добавки“. Следва дата 5 октомври, 1910. София.

Общата цифра за трите дяла от първите „Добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“ (1911 г.), е 1300 поправени и допълнени библиографски записа.

Следва да проследя вторите подред „Други добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“¹² (1914 г.) от Александър Теодоров–Балан.

Докладвано в заседанието на Историко-филологичния клон на 22.12.1911 г. Съдържа:

Дял „I. Нови книги“ – 154 заглавия.

Библиографски данни: Описанията отново са изпълнени с висяща редна дума, с отстъп на първия ред след последователната номерация, по начин по който са те в оригиналът „Български книгопис за сто години“; с главни букви. Например книга с един автор:

1. АЛБЕРТ, Виктор.

Виктор Алберт. По влечението на сърдцето. Повест. Превел В. Ив. Пастирев. Ямбол, печатница „Светлина“. 1896. 8°. М. 40 стр. Ц. 30 ст.

На втория ред от описанието е посочен авторът в прав ред, изпълнен с главни и редовни букви, както е редно да бъде в областта на авторската отговорност. При книги, в които авторът не е посочен, записите започват с първата дума от заглавието на

¹² НАЧОВ, Никола. Други добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“ / Съобщава Никола Начов. – София : Държ. печ., 1914. – 50 с.

Също и в: Сб. на БАН. Кн. III. Клон Историко-филологичен и философско-обществен. – София, 1914, с. 1–50.

произведението, с главни букви. На следващия ред е заглавието на съответното произведение, дадено в разредка. Например книга описана на заглавие:

„24 ДЖЕБНО ръководство.

*Джебно ръководство на български, френски, немски и турски езици – за офицери, доктори и обществени служители. Наредил*** София, печатница „Военен журнал“ [На платняната корица само това: Джебно ... турски] [1897]. 8°. 75 стр. [Длъгност формат].“*

В случай на съставителска дейност (учебници, правила, наредби, лицето е посочено след заглавието на произведението в прав ред, а в някои случаи въобще липсва. Например книга при наличие на съставител:

„14. ВЕЛИЕВ, Филип.

Граматика гръкобългарска. Съставена и първо издадена за полза на народните ни Български училища. От Филип Велиев. Цариград, в книгопечатницата на А. Минасоглу 1860. Г +91 стр. Ц.?

[Но в стр. 1536, десен стлб. Р. 6 отдолу].“

При книги с повече от трима автори, в описанието са посочени имената на всички лица, с определено отношение към създаването на произведението. Например:

„10. БУРМЕВ, Ф.

Конспект по неорганическа химия. Част I Металоиди. Наредил според: С. Arnold, E. Schmidt, H. Hirzel, J. Mai, B. Рухтер, И. Ремсен, Э. Фон-Майер, Л. Майер, В. Оствалд, Н. Менишуткин, Григ. Волконский и мн. др. Ф. Бурмев. Стара Загора, Дружествена акционерна печатница „Светлина“. 1902. 16° 32 стр. Ц.? [Последната корица на разгледаната книга беше скъсана].“

По повод на разделителни знаци в описанията: запетая след фамилното име в инверсия в редната дума; пред място на издаване знакът е точка, а не точка-тире; преди издателството или печатницата също е точка, а не двоеточие както се изисква от стандарта днес; преди година на издаване е отново точка, а не запетая; също то се отнася и за отбелязване на страниците; присъства сведение за формат на книгите в градуси; следват страници – конкретна на

*Nikola Nachov – Additions and corrections to „Bulgarian Book Writing
for a Hundred Years“ by Academician Alexander Teodorov-Balan*

която се намира търсеният източник или „от – до“; евентуално съпроводителен материал като таблици, чертежи и накрая е цена.

На втори ред е отбелязано поредност на изданието, например: „ – 2. издание. 1894.“ Разделителните знаци са идентични, както и в първата част на „добавки и оправки“.

Дял „II. Пълни и точни заглавия“ съдържа 84 заглавия.

Библиографските данни: Същите, както и в Дял „I. Нови книги“. Не се забелязва нищо по-характерно и различно от известното досега. Започва с номер № 55 и продължава с продължаващата номерация на описанията според „Български книгопис...“ от Балан. Например:

„2117. ГАНЧЕВ, Добре.

*Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Разказ от Д. Ганчев.
Издава Българското народообразователно дружество. София,
печатница Ив. П. Даскалов и С-ие 1894. 16°. 40 стр. Ц. 10 ст.*

Книжка VII.

*[В края вместени стихотворения: Жив е той, жив е ... от
Хр. Ботйов и Караджата от Ив. Вазов]*

*[Този разказ е взет из: Разкази из българската история,
бр. 2114].“*

Дял „III Други къси поправки и допълнения“, отново с най-голям брой 988 добавени и оправени заглавия.

Библиографските данни и разделителните знаци са идентични с известните по-горе библиографски записи.

В края откривам „Допълнение“ с подзаглавие „Нови книги“, където присъства едно заглавие. Второ подзаглавие е: „Къси поправки и допълнения“, където са описания с номера: 529, 1018, 1480, 2820, 3813, 4800, 12617, общо 7 на брой. Трето подзаглавие е: „Поправки и допълнения на първата моя статия в кн. XXVI на този сборник“. Съдържа „Отд. I Нови книги“ и „Отд. II Пълни и точни заглавия“, общо две на брой. Датата е:

„София, 15 декември 1911.“

Общият брой на прегледаните и коригирани библиографски сведения от Никола Начов в трудът на Балан възлизат на 1226.

Идва ред на „Трети добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“¹³(1925 г.), където се повтарят фактите с предходните два описа на Н. Начов.

Дял „I Нови книги“ съдържа 326 на брой добавки и оправки към книгописа на Балан. Библиографските записи, редни думи, разделителни знаци, области на описание, на характеристика на изданията, са изпълнени по идентичен начин, както и при анализиранияте по-горе два описа. Няма нещо по-различно, което да прави извънредно впечатление.

Втори дял е с наименование „II. Пълни и точни заглавия“ – 54 на брой.

Започва от № 18, предвид номерацията на Балан.

Отново няма по-различно, а напротив. Впечатление правят по дългите забележки и уточнения.

Дял „III Други къси поправки и допълнения“ – 1193 на брой книги.

След изредените заглавия в дял трети идва ред на „Допълнение. Друга нова книга“, където е поместен само един „Устав на Българското инженерно архитектурно дружество“ от 1893 г. Следва дял „Друга книга с пълно и точно заглавие“, под № 3930 от 1843 г., озаглавена „Житие на Св. великомъченик Евстатий“ и накрая са „Поправки“.

Общият брой на поправените и допълнени в тази трета публикация документи е 1573.

Според моите скромни изчисления, които естествено не могат да претендират за достоверност, тъй като аз не съм видял тези книги „de visu“, а се позовавам на елементарни сметки, въз основа на продължителен обстоен преглед на трите „добавки и оправки“ на Никола Начов, техният брой е 4099.

В своя „Български книгопис за сто години...“, академик Балан е включил общо 15258 библиографски записа.

¹³ НАЧОВ, Никола. Трети добавки и оправки към „Български книгопис за сто години“ / Съобщава Никола Начов. – София : Придвор. печ., 1925. – 70 с.
Също и в: Сб. на БАН. Кн. XVII. Клон Историко-филологичен и философско-обществен. – София, 1925, с. 1–70.

Според младши научен сътрудник към Български библиографски институт Веселин Трайков¹⁴, години по-късно професор по теория, история, методика и организация на библиографската дейност, в неговия труд „Никола Начов като библиограф и книжовник (20.IX.1859–30.IX.1940)“, публикуван в „Годишник на Българския библиографски институт „Елин Пелин“, т. V от 1955, твърди че добавките и оправките са 3004 на брой описания. Получава се разлика от около 1095 описания. Естествено, Трайков работи през средата на миналия век (1955 г.), но фактите говорят че до този момент никой друг специалист от ранга на Никола Начов, не се е осмелил да подложи на съмнение този капитален труд.

В какво всъщност се състоят тези „добавки и оправки“?

Това са най-вече добавени сведения, липсващи сведения, погрешно предадени библиографски данни, неточности, повтарящи се (дублирани) описания и пр.

Например: в първите „Добавки и оправки“, дял трети, направени през 1910 г., отпечатани през 1911 г. на с. 48, под „№ 12468. Да се заличи, защото = 10687“. (Поправени сведения)

„№12696 ... Данов и Сие... Русчук... Соммеръ и Сие (Коригирани и поправени сведения)“

Или друг пример на с. 49.

„№13049. Фетваджиевъ, Драганъ Спасовъ.

... Фетваджиев, учителъ при Търновската държавна мъжка гимназия

„Св. Кирилъ“. Първа частъ. [Вънъ : Назначена на първата година от изучаването на франски език] ... Ц. 1 л.“

Тук е наложително да уточня още един въпрос.

Каква е разликата в годините на издаване на книгописа и първите добавки и оправки?

Книгописът на академик Балан е отпечатан през 1909 г. и обхваща периода от първата новобългарска печатна книга 1806 г.

¹⁴ ТРАЙКОВ, Веселин Н. Никола Начов като библиограф и книжовник (20.IX.1859–30.IX.1940) / Веселин Н. Трайков. (Статии) // Год. на ББИ Елин Пелин, 5, [за 1955]. – София, 1956, с. 1–38.
С библиогр., с. 32–38.

до 1905 г., както това вече отбелязах в началото Първите „Добавки и оправки...“ на Начов излизат съответно през годините 1911 г., може да се каже предвид на датата в края на производението (5. октомври 1910 г.), почти непосредствено след излизането на Балановия труд. Вторите през 1914 г. и третите в 1925 г., което е около 16 години по-късно в сравнение с излизането на книгописа. Не особено продължителен период от време.

Друг въпрос по тази тема е:

По какви белези (разделителни знаци, количество на библиографските данни, разположение на описанията) библиографските описания на Н. Начов се отличават от тези при Александър Теодоров–Балан?

Тук смело мога да твърдя, че като сравнявам двете произведения, не откривам съществени разлики. Това говори, че по отношение на библиографското оформление, Начов е пряк наследник на Балан; и двамата работят по едни и същи правила, приблизително по едно и също време и може би този неоспорим факт е предизвикан от годините. От всичко изложено до тук се налагат следните изводи:

1. Никола Начов е изследвал подробно „Български книгопис за сто години“. Работил е продължително време с него, за да има смелостта да направи огромен брой забележки под формата на „добавки и оправки“.
2. Имал е достъп до цялата отпечатана българска книжнина; работил е „от първа ръка“ с библиографските източници, следвайки смело духът на своята епоха.
3. Не е жалил сили, още по-малко средства, за да се докосне до всички онези 15258 на брой източници, за да предаде на поколенията в бъдеще верни и точни сведения за историята на българската книга.
4. Начов се изявява не само като откривател и изследвач на специалната библиография в България, имам предвид „Библиографически преглед на нашата математическа литература

Nikola Nachov – Additions and corrections to „Bulgarian Book Writing for a Hundred Years“ by Academician Alexander Teodorov–Balan

от самото и начало до края на 1886 г.¹⁵ (отпечатана 1889 г.), но и като историк и теоретик на книжнината ни въобще.

5. Начов продължава традициите, създадени от неговите предходници Константин Иречек¹⁶ и академик Александър Теодоров–Балан в изследване историята по създаване и развитие на българската книга и нейните автори.

¹⁵ НАЧОВ, Никола. Библиографически преглед на нашата математическа литература от самото и начало до края на 1886 г. / Състав... ; Ред. В. Йорданов. – Шумен : печ. Сп. Попов, 1889. – 17 с.

Също и в: *Искра* (Шумен), II, 1889, № 1, с. 52–57 ; № 3, с. 184–189 ; № 4, с. 248–252.

¹⁶ ИРЕЧЕК, Константин. Книгопис на новобългарската книжнина 1806–1870 / Събрал. Константин Иречек. – Виена : Бълг. книж. д-во в Браила, книгопеч. Л. Сомеров, 1872. – 48 с. ; Прил. към Период. сп., 1873, № 7–8.

Съдържание

Предговор	5
-----------------	---

От съставителите

Критично мислене и информационно осигуряване: предизвикателствата на изкуствения интелект.....	9
---	---

Доц. д-р Любомира Парижкова, проф. дн Таня Тодорова

***Critical thinking and information assurance:
the challenges of artificial intelligence***

Assoc. Prof. Dr Lubomira Parijkova, Prof. DSc Tania Todorova

Информационното осигуряване на знаниевото общество – когнитивна платформа на системно обезпечаване с универсални справочно-информационни ресурси (конвергентен аванпост на библиотечно базирания изкуствен интелект)	21
---	----

Проф. д.п.н. Александра Куманова

***Information procurement of the knowledge society –
a cognitive platform of a system providing with universal
reference-information resources (a Convergent outpost of the
library based artificial intelligence)***

Prof. D.Sc. Alexandra Kumanova

Ролята на изкуствения интелект и технологиите в трансформацията на приобщаващото образование.....	34
--	----

Проф. дфн Иванка Янкова, гл. ас. д-р Камелия Нушева

гл. ас. д-р Деница Димитрова

***The role of artificial intelligence and technologies
in the transformation of inclusive education***

*Prof. DSc Ivanka Yankova, Chief. Assist. Prof. Dr. Kamelia
Nusheva, Chief. Assist. Prof. Dr. Denitsa Dimitrova*

„Светлата“ и „тъмната“ страна на изкуствения интелект	44
---	----

*Доц. д-р Любомира Парижкова, Марина Илиева,
Светослав Славов, Юрий Тодоров, Марио Тренчев*

The “light” and “dark” side of artificial intelligence

*Assoc. Prof. Dr Lubomira Parijkova, Marina Ilieva,
Svetoslav Slavov, Yuri Todorov, Mario Trenchev*

Ролята на изкуственият интелект в съхраняване и възстановяване на писмени артефакти..... 58

Гл. ас. д-р инж. Искра Цветанска

The role of artificial intelligence in the preservation and recovery of written artifacts

Chief Ass. Dr. Eng. Iskra Tsvetanska

Перспективата на Zeuschel за това как изкуственият интелект ще промени работния ни процес на дигитализация 63

Кристиан Хоендорф, Андреа де Поло Сайбанти

Zeuschel prospective on how AI will change our digitization workflow

Christian Hohendorf, Andrea de Polo Saibanti

Последиците от изкуствения интелект върху библиотеките: възможност или заплаха? 73

Доц. д-р Ахмет Алтай, доц. д-р Лале Шахин

The Repercussions of Artificial Intelligence on Libraries: An Opportunity or a Threat?

Assoc. Prof. Dr. Ahmet Altay, Assoc. Prof. Dr. Lale Özdemir Şahin

Използване на изкуствен интелект в библиотеките..... 86

Снежана Ненезич

The application of artificial intelligence (AI) in libraries

Snežana Nenezić

Потенциалът на българските библиотеки за преодоляване на различни отклонения при прилагането на ПР и маркетингови технологии 93

Доц. д-р Евгения Русинова

The potential of Bulgarian libraries to overcome various deviations in the application of PR and marketing technologies

Assoc. Prof. PhD Evgeniya Rusinova

От страница до дебат. Въздигането на читателските клубове в Полша..... 103

Йоана Чапска

From Page to Debate. The Rise of Book Clubs in Poland

Joanna Chapska

Омега S и други AI решения в библиотеките: Технологичната еволюция на библиотечните услуги	122
<i>Светослав Николов, Хариета Николова</i>	
<i>Omega S and Other AI Solutions in Libraries: The Technological Evolution of Library Services</i>	
<i>Svetoslav Nikolov, Harieta Nikolova</i>	
Изкуствен интелект за интелигентни градове – оптимизиране на градското пространство.....	136
<i>Дария Първанова</i>	
<i>Artificial Intelligence for Smart Cities – Optimizing Urban Space</i>	
<i>Daria Parvanova</i>	
Библиотечните ресурси и услуги в разработки, свързани с изкуствения интелект в рамките на проект КЛаДА-БГ	152
<i>Иван Крачанов, Кирил Симов, Димитър Минев</i>	
<i>The role of library resources and services in research related to artificial intelligence within the framework of the CLaDA-BG project</i>	
<i>Ivan Kratchanov, Kiril Simov, Dimitar Minev</i>	
За книгопечатника Дякон Кореси.....	166
<i>Проф. дфн Димитър Кенанов</i>	
<i>About the writer Deacon Koresi</i>	
<i>Prof. Dr. Sc. Dimitar Kenanov</i>	
Паралели на достъпността (основни характеристики на библиотеките в полския град Люблин при работата им с хората с увреждания).....	180
<i>Николай Колев</i>	
<i>Parallels of accessibility (basic characteristics of libraries in the polish city of Lublin in their work with disabled people)</i>	
<i>Nikolay Kolev</i>	
Поглед към бъдещето на професионалното образование и обучение	202
<i>Гл. ас. д-р Деница Димитрова</i>	
<i>A look at the future of vocational education and training</i>	
<i>Chief. Assist. Prof. Dr. Denitsa Dimitrova</i>	

- Информационното осигуряване в библиотеките –
нови възможности 217**
Доц. д-р Силвия Станчева
Information provision in libraries – new opportunities
Assoc. Prof. Dr. Silvia Stancheva
- За мястото на някои културни институции в изследванията
по културна история за периода 1878–1944 г. 225**
Николай Поппетров
About the place of some cultural institutions
in cultural history studies for the period 1878–1944
Nikolay Poppetrov
- Политическата комуникация в ерата на изкуствения интелект:
Библиотеките като посредници 236**
Докторант Чавдар Раев
Political communication in the age of AI: Libraries as mediators
PhD Student Chavdar Raev
- Никола Начов – Добавки и оправки към „Български книгопис
за сто години“ от академик Александър Теодоров–Балан 249**
Доц. д-р Александър Ковачев
Nikola Nachov – Additions and corrections
to “Bulgarian Book Writing for a Hundred Years”
by Academician Alexander Teodorov–Balan
Assoc. Prof. Dr. Alexander Kovachev

БИБЛИОТЕКИ – ЧЕТЕНЕ – КОМУНИКАЦИИ

Двадесет и трета национална научна конференция с
международно участие

Велико Търново, 14–15 ноември 2024 г.

Българска

Първо издание

Научна

Съставители: доц. д-р Калина Иванова
д-р Иван Александров

Формат 60x90/16

Печатни коли 16,5

Печат: Печатница „Сира“ Велико Търново